

Remissvar över promemorian “Ett fritidskort för barn och unga - en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra” DS 2024:16

Sammanfattning

Vi på ungdomsförbundet Ung Teaterscen tycker att det är bra att regeringen vill satsa på att fler barn och unga får en aktiv fritid, med extra fokus på barn i socioekonomiskt utsatta familjer. Vi ställer oss dock kritiska till om denna satsning är den mest effektiva vägen att nå dit. Vår främsta kritik rör den oerhörda kostnaden för administration och kontroll, samt att ungas egna organisering missgynnas helt av satsningen i sin nuvarande form.

Vi anser att denna satsning är utformad utifrån idrottsföreningars verksamhet och uppbyggnad, om ingen ändring görs så kommer det tydligt att synas bland utbudet och anslutna utförare. Själva utformningen av satsningen innebär också att du inte kan arbeta uppsökande med rekrytering, eftersom pengarna kommer i efterhand. Det betyder att du kommer att locka de som redan vet att de har ett intresse av din aktivitet, när det kommer till kultur är det något som barn och unga ofta måste testa på för att intresset ska väckas.

Nedan följer utförligare beskrivning av vår kritik kring nuvarande förslag.

3.2 Fritidskortet ska lämnas för barn som är 8–16 år.

Fritidskort ska lämnas för barn från och med det år de fyller 8 år...

Vi är kritiska till denna gränsdragning. Utifrån förklaringen i promemorian anser vi att åldern bör sättas från 6 år och inte 8 år. Det är, precis som ni skriver, ofta den lägsta åldern för fritidsaktiviteter och det synkroniserar med andra åldersgränser i samhället; bland annat skolplikten och MUCFs åldersgräns för enskilda medlemmar.

... till och med det år de fyller 16 år

Vi håller med om att Fritidskortet skulle kunna vara ett incitament för tonåringar att fortsätta eller påbörja en ny fritidsaktivitet. Däremot anser vi det fel att då avgränsa Fritidskortet till 16 års ålder. Genom att höja åldersgränsen till åtminstone 19 år får ungdomar ett incitament att fortsätta med fritidsaktiviteter även i gymnasieåldern.

Det är barnets vårdnadshavare som kan beviljas fritidskort

Vi motsätter oss detta av två anledningar:

1. Detta kommer medföra att barn och unga med frånvarande föräldrar inte kommer att utnyttja satsningen.
2. I och med detta begränsas föreningsfriheten bland unga i Sverige. Vårt syfte är att bland annat att främja ungas egen organisering och detta kommer leda till att föräldrar i ännu högre utsträckning kan styra vilken eller vilka fritidsaktiviteter barnet går på.

3.4 Fritidskortet kan användas för betalning av vissa avgifter för ledarledda fritidsaktiviteter som tillhandahålls av en godkänd utförare

Avgifterna ska avse fritidsaktiviteter som tillhandahålls med viss frekvens och som är ledarledda.

Vi ser det som positivt att man i förslaget vill godkänna både fysiska och digitala aktiviteter, men ifrågasätter varför aktiviteterna ska vara ledarledda. Det finns inget som säger att en ledarledd aktivitet är bättre än en aktivitet utan ledare. Att kräva detta kommer dock att missgynna de ungdomar vars fritidsaktiviteter drivs av dem själva. Dessa har oftast ingen utsedd ledare, utan man delar på ansvaret. Dessutom tror vi att kravet på ledarledda aktiviteter kommer leda till att verksamheter som egentligen inte har någon ledare, kommer att ange att de har detta, för att kunna ta del av satsningen.

4.2 Ansökan om fritidskort

Det krävs en skriftlig ansökan för att få ett fritidskort

Vi tror att kravet på en skriftlig ansökan för att ta del av fritidskortet, kommer göra att barn med frånvarande föräldrar i hög utsträckning kommer att utestängas från att använda satsningen. Vi ser inte att man i nuvarande förslag har någon lösning för detta.

4.3 Återbetalning och återkrav

Om det finns en överhängande ekonomisk risk i systemet, så kommer många organisationer att avstå att registrera sig som utförare. Det måste alltså vara inbyggt i systemet att det är enkelt för utföraren att avgöra om en betalning med Fritidskortet är korrekt eller inte.

5.2.3 Krav på vissa friluftorganisationer och vissa barn- och ungdomsorganisationer

Vi håller med om att det är rimligt att ställa ytterligare krav på dessa organisationer men ifrågasätter kravet om fem års barn- och ungdomsverksamhet. Återigen så stänger detta ute ungas egen organisering, då fem år är väldigt lång tid när man är ung.

Vi vill också påpeka att registrering av organisationsnummer och att verksamheten ska ha funnits i fem år, inte är samma sak. En förening kan ha ansökt om organisationsnummer utan att ha verksamhet och en förening kan ha haft barn- och ungdomsverksamhet utan att ha ett organisationsnummer. Om det är verksamheten som är det viktigaste är det rimligare att kontrollera en förenings verksamhetsberättelse snarare än datum för registrering av organisationsnummer, för att avgöra hur länge en verksamhet funnits.

12.4 Konsekvenser för offentlig sektor

Vi ifrågasätter varför regeringen vill göra en satsning där en betydande del av pengarna går åt till administration och kontroll, inte till det man faktiskt vill uppnå; att fler unga har en aktiv fritid. Vi tror att det finns betydligt billigare sätt att skapa verksamhet för målgruppen, exempelvis genom öronmärkta bidrag via RF, MUCF, Svenskt Friluftsliv och Kulturrådet.

12.8 Konsekvenser för utförare inom civilsamhället som anordnar fritidsaktiviteter för barn och unga.

Utförare av avgiftsfria fritidsaktiviteter kommer inte att omfattas av fritidskortet.

Vi håller med om analysen av att aktörer som tidigare haft avgiftsfria aktiviteter i högre utsträckning kommer att ta betalt för dessa. Detta eftersom andra typer av bidrag, för att finansiera sådan verksamhet, minskar.

Kostnader för RF och Svenskt Friluftsliv

Även de förbund som får bidrag från MUCF kommer behöva stötta sina medlemsföreningar med utbildning och administrativt stöd. Det här är ett arbete som kommer att minska i intensitet med tiden, men det kommer att vara ett löpande arbete som på något sätt ska lösas. Här ser förutsättningarna mellan förbunden väldigt olika ut, där de största förbunden (med flest anställda) kommer vara de som kan ge mest service åt sina medlemsföreningar. Det kommer antagligen bli ännu svårare från 2026, då regeringen valt att skära ner på MUCFs organisationsbidrag. Resultatet blir att flest utförare kommer att komma från de organisationer som har anställda samt redan har en stark organisation i ryggen (ex Riksidrottsförbundet). Detta kommer i sin tur leda till en snedfördelning i utbudet av utförare och inte spegla den bredd som finns i civilsamhället.

Bedömning av administrativa kostnader för utförare som omfattas av fritidskortet.

Vår bedömning är att satsningens genomslag bland potentiella utförare kommer att bero på de (upplevda) administrativa kostnaderna. Många av våra medlemsföreningar har redan en ansträngd situation där tid är en begränsande faktor. Om administrationen för Fritidskortet bedöms som krävande tror vi att många föreningar helt enkelt kommer att avstå från att ansluta sig, även fast de har rätt typ av verksamhet.